

# ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองในสถาบันอุดมศึกษา<sup>1</sup>

พัชรภรณ์ พยุวงษ์<sup>2</sup>

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองในสถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติ ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัญหาคำนิยาม ความหมายของประเด็นข้อพิพาทที่เป็นคำสั่งทางปกครองให้ชำระเงินที่อยู่ในบังคับทางปกครองในสถาบันอุดมศึกษา คุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษา และปัญหาในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมไม่เป็นธรรมในการสืบทอดทรัพย์สินประเภทที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้เพื่อบังคับทางปกครอง ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาถือเป็นหน่วยงานทางปกครองที่ได้ปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องโดยอ้างอิงได้ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความเห็นของผู้พิพากษาศาลในต่างประเทศ และแนวคิดการดำเนินการแก้ไขปัญญาของต่างประเทศ อันเป็นแนวปฏิบัติและวิธีการที่ดีมีความชัดเจน ครอบคลุม รองรับการปฏิบัติราชการของหน่วยงานรัฐอย่างครบถ้วนเหมาะสม ทำให้ผู้ใช้อำนาจทางปกครองและผู้อยู่ภายใต้อำนาจการปกครองที่เกี่ยวข้อง ยึดถือปฏิบัติต่อกันได้อย่างเป็นธรรม ไม่เหลื่อมล้ำ ค่าซ้ำ รวมถึงหน่วยงานของรัฐผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายได้ปฏิบัติต่อทุกหน่วยงานที่มีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ เช่นนั้นแล้วขอมุ่งทำให้การดำเนินงานของราชการเป็นไปอย่างคล่องตัว มีความถูกต้อง รวดเร็ว เหมาะสมและลดภาระขั้นตอนที่ไม่จำเป็นในการปฏิบัติราชการ

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า ปัญหาในการปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562 ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องนำหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการทางปกครองรวมทั้งบทบัญญัติที่ได้บัญญัติขึ้นมาใหม่เกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง ซึ่งผู้ศึกษาพบว่าสถาบันอุดมศึกษามีปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติในเรื่องการบังคับทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวอยู่ 3 ประเด็น คือ

---

<sup>1</sup> บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จริงเกียรติ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนทิชา ภักดีคง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกพร สุนนะเศรษฐกุล

<sup>2</sup> นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องดำเนินการบังคับทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับการบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน ทั้งกรณีการบังคับโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และการบังคับโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี ในการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษากฎการบังคับโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและศึกษาเฉพาะการบังคับทางปกครองในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินการทางปกครอง เจ้าหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษาต้องปฏิบัติราชการตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ประกอบกับมีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นแนวทางในการบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษา

การปฏิบัติราชการในสถาบันอุดมศึกษาหากมีประเด็นข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับเจ้าหน้าที่แล้ว สถาบันอุดมศึกษาจะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายจะเป็นผู้ดำเนินการสืบสวน สอบสวน แสวงหาข้อเท็จจริง ตลอดจนการเสนอโทษต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป (คำสั่งทางปกครอง) โดยหัวหน้าส่วนราชการผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจะออกคำสั่งทางปกครอง (อธิการบดี) และแจ้งให้แก่ผู้ต้องรับผิดชอบ และปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองนั้นที่อาจกำหนดให้ชำระเงินเพื่อชดเชยความเสียหาย หรือกำหนดให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการ **ซึ่งปัญหาจะอยู่ที่ลักษณะของมูลเหตุที่เกิดเป็นประเด็นปัญหาข้อพิพาทในสถาบันอุดมศึกษาอันนำไปสู่การทำคำสั่งทางปกครองนั้น** มีหลายรูปแบบ หน่วยงานของรัฐหรือสถาบันอุดมศึกษาต้องพิจารณาตีความว่าเรื่องใดเป็นกรณีพิพาทที่ทำให้หน่วยงานต้องออกคำสั่งบังคับให้ชำระเงิน และคำสั่งที่ออกมานั้น อยู่ในความหมายของการบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินได้

เนื่องด้วยในบทบัญญัติ มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 นั้น ไม่มีบทบัญญัติที่อธิบายให้ความหมายว่าลักษณะข้อพิพาทเรื่องใดที่เมื่อออกคำสั่งทางปกครองแล้ว เป็นเรื่องที่อยู่ในบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินได้ จึงเกิดปัญหาว่า การที่กฎหมายไม่บัญญัติว่าคำสั่งทางปกครองลักษณะใดที่อยู่ในบังคับทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินได้ หรือไม่ได้ ส่งผลให้ผู้พิจารณาใช้กฎหมายแต่ละหน่วยงานย่อมมีการตีความแตกต่างกันไป อันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ไม่เป็นไปตามหลักความยุติธรรม การปฏิบัติที่เกิดข้อสงสัยทำให้การปฏิบัติการบังคับทางปกครองเป็นไปคนละทิศทาง และแนวปฏิบัติที่ถูกต้องชัดเจนเป็นแนวเดียวกัน รวมทั้งเมื่อมีการใช้มาตรการบังคับทางปกครองในเรื่องที่ไม่ใช่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินได้ บังคับแก่ผู้อยู่ในบังคับทางปกครอง ผู้เกี่ยวข้องใกล้ชิดย่อมได้รับผลกระทบไปด้วย

ประเด็นปัญหาที่สอง ตามบทบัญญัติ มาตรา 63/7 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครอง และการบังคับ

ทางปกครอง เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับลงวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยข้อ 3 ในกฎกระทรวง ฯ กำหนดให้ผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาซึ่งผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบ เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองเพื่อดำเนินการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน ซึ่งในสถาบันอุดมศึกษา มีอธิการบดีเป็นหัวหน้าหน่วยงาน และเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง จึงมีประเด็นปัญหาเมื่อปฏิบัติตามบทบัญญัติ มาตรา 63/7 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ในเรื่องคุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษา แม้บางสถาบันอุดมศึกษาจะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายปฏิบัติงานด้านกฎหมาย แต่มิได้ดำเนินการด้านการบังคับทางปกครองจนมีความชำนาญ และเชี่ยวชาญในการบังคับคดี ไม่ว่าจะเป็นการสืบหาทรัพย์สิน การยึด อายัดและการขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ เพราะก่อนที่จะตราพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 มาใช้บังคับในเรื่องการบังคับทางปกครอง หากมีประเด็นข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางปกครอง สถาบันอุดมศึกษาจะยื่นเรื่องฟ้องคดียังศาลปกครองให้เป็นผู้พิจารณาดำเนินการตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

ดังนั้น การที่รัฐออกกฎหมายให้หน่วยงานราชการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการบังคับทางปกครองด้วยตนเอง จึงเกิดปัญหาดังแต่กระบวนการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อจะปฏิบัติหน้าที่บังคับทางปกครอง เพราะคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งฯ นั้น กฎหมายกำหนดเพียงว่าผู้นั้นจะต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบ จึงจะปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองได้ เมื่อเปรียบเทียบกับคุณสมบัติ หน้าที่ ประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าพนักงานบังคับคดี ที่สังกัดกรมบังคับคดีหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีปกครองแล้ว นั้น มีความแตกต่างกันมาก กล่าวคือ แม้เจ้าหน้าที่รัฐในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาได้ผ่านการอบรมหลักสูตรการบังคับทางปกครอง แต่ก็ยังเป็นเพียงหลักสูตรระยะสั้น และยังขาดประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ ท้ายที่สุดยังคงต้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดี สังกัดกรมบังคับคดีดำเนินการให้ จากปัญหาที่กล่าวมาจึงส่งผลเสียต่อกระบวนการบังคับทางปกครอง ทำให้หน่วยงานของรัฐอาจได้รับการชำระเงินคืนจากลูกหนี้ล่าช้า หรืออาจไม่ได้รับเงินใดๆ จากลูกหนี้ และต้องเสียเวลาดำเนินการหลายขั้นตอนมีผลในเรื่องอายุความ เสียงบประมาณในการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ ทำให้เห็นว่าการตราพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ออกมาใช้บังคับ ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ประเด็นปัญหาที่สามปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมไม่เป็นธรรมในการสืบหาทรัพย์สินประเภทอสังหาริมทรัพย์ของผู้อยู่ในบังคับทางปกครอง กรณีบังคับทางปกครองโดยเจ้าหน้าที่ของ

สถาบันอุดมศึกษา ในการบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินนั้น เมื่อผู้อยู่ในบังคับทางปกครอง ไม่ยินยอมชำระเงินตามคำสั่งของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาผู้เป็นเจ้าหนี้ มีอำนาจหน้าที่ในการสืบหาทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับทางปกครองเพื่อนำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาดแล้วนำเงินมาชำระหนี้ตามวัตถุประสงค์ ตามบทบัญญัติมาตรา 63/10 และมาตรา 63/11 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ในกรณีนี้สถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีฐานะเป็นส่วนราชการ และเป็นหน่วยงานทางปกครอง ตามกฎหมาย ดังนั้น หัวหน้าส่วนราชการจึงมีอำนาจหน้าที่ขอตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้อยู่ในบังคับทางปกครองได้ทั้งสิ้นโดยการทำหนังสือขอทราบข้อมูลต่างๆ ไปยังหน่วยงานรัฐ บุคคล นิติบุคคล ที่ครอบครองข้อมูลนั้นอยู่โดยไม่ถือเป็นการผิดตามกฎหมายของหน่วยงานที่คุ้มครองข้อมูลนั้นอยู่แต่ในการขอข้อมูลเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ของผู้อยู่ในบังคับทางปกครองกับนายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่กรมที่ดินนั้น แม้จะมีพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 มาตรา 63/10 ให้อำนาจกระทำได้ แต่ระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน การขอคัด ขอลายสำเนาเอกสาร และการตรวจสอบหลักฐานทรัพย์ พ.ศ. 2556 กลับไม่มีข้อกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาได้รับ ยกเว้นค่าธรรมเนียมการขอตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน การขอคัด ขอลายสำเนาเอกสาร และการตรวจสอบหลักฐานทรัพย์ เช่นเดียวกันกับหน่วยงานราชการอื่นที่กำหนดใน ข้อ 20 และข้อ 30 แห่งระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน การขอคัด ขอลายสำเนาเอกสาร และการตรวจสอบหลักฐานทรัพย์ พ.ศ. 2556 ซึ่งตามระเบียบฯ ดังกล่าว กำหนดให้หน่วยงานรัฐเหล่านั้นสามารถขอข้อมูลเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ของผู้อยู่ในบังคับทางปกครองกับนายทะเบียน เจ้าพนักงานกรมที่ดินได้โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียม

ด้วยเหตุดังกล่าวมาข้างต้นสถาบันอุดมศึกษาจึงยังต้องชำระค่าธรรมเนียมในการดำเนินการขอข้อมูลเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ของผู้อยู่ในบังคับทางปกครอง ทำให้เสียงบประมาณ เกิดความล่าช้าในการขอเบิกจ่ายงบประมาณมาชำระค่าธรรมเนียม แม้เป็นเรื่องเร่งด่วนก็จะต้องรอทำเรื่องขอเบิกจ่ายงบประมาณ นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐเช่นเดียวกับกรมที่ดินและหน่วยงานอื่นๆ ที่กรมที่ดินกำหนดยกเว้นไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียม เหตุใดจึงเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รัฐควรออกกฎหมายให้ครอบคลุมรองรับการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และให้ความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติเฉพาะบางหน่วยงาน

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองในสถาบันอุดมศึกษา พบว่ามีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองให้ชำระเงินที่อยู่ในบังคับทางปกครองในสถาบันอุดมศึกษา

1.1 เพิ่มเติมคำนิยามในบทบัญญัติของกฎหมาย ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เพื่อให้กฎหมายเกิดความชัดเจน ไม่ต้องตีความ โดยบัญญัติเพิ่มเติมให้คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินที่อยู่ในบังคับทางปกครอง หมายความว่า ต้องมีใช้กรณีคำสั่งที่เรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้เงินตามสัญญาหรือฐานลามิควรได้ หรือคำสั่งเรียกคืนเงินสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่ได้รับโดยไม่มีสิทธิหรือเกินสิทธิ

2. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษาผู้ที่จะถูกแต่งตั้งให้เป็นพนักงานบังคับทางปกครองมีคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เหมาะสม สามารถปฏิบัติงานได้จริงและมีมาตรฐานจึงได้ให้แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 3 วรรคหนึ่ง แห่งกฎกระทรวง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งใช้มาตรการทางปกครองและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี พ.ศ. 2562 ว่า

“ให้ผู้มีอำนาจออกคำสั่งใช้มาตรการบังคับทางปกครองแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองเพื่อดำเนินการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน

(1) เจ้าหน้าที่รัฐที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานบังคับทางปกครองจะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ และผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบ

(2) ระยะเวลาสองปีแรกเมื่อผ่านการอบรมด้านการบังคับคดีจากกรมบังคับคดีหรือด้านการบังคับทางปกครองตามหลักสูตรที่คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองให้ความเห็นชอบแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มีหน้าที่ฝึกอบรมภาคปฏิบัติให้แก่เจ้าพนักงานบังคับทางปกครองที่ได้รับแต่งตั้งและรับรองผลการฝึกปฏิบัติว่าเป็นผู้สามารถปฏิบัติงานได้ ทั้งนี้ ให้หน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมทั้งหมด”

3. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมไม่เป็นธรรมในการสืบหาทรัพย์สินประเภทที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้เพื่อบังคับทางปกครอง ตามข้อ 20 และข้อ 30 แห่งระเบียบกรมที่ดินว่าด้วยการตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน การขอคัด ขอลายสำเนาเอกสาร และการตรวจสอบหลักทรัพย์ พ.ศ. 2556 บัญญัติยกเว้นไม่ต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ในการขอตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน ขอคัด หรือขอลายสำเนาเอกสาร และการตรวจสอบหลักทรัพย์ของบุคคลหรือนิติบุคคล แม้จะเป็นการตรวจหลักฐานทะเบียนที่ดิน การคัดหรือสำเนาจากสื่อบันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ของหน่วยงานของรัฐซึ่งอาศัยอำนาจตามกฎหมาย เช่น มาตรา 12 ตี แห่งประมวลรัษฎากรมาตรา 14 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามกันฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542 มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 และมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 เป็นต้น โดยให้ถือว่าเป็นหน้าที่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายจึงไม่ต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ซึ่งไม่เป็นกรรมกับหน่วยงานรัฐหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติราชการเช่นเดียวกัน จึงแก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนดในระเบียบฯ ดังกล่าว โดยข้อ 20 บรรทัดแรก ระหว่างคำว่า “...พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551” กับ คำว่า “เป็นต้น...” เพิ่มเติมเป็น “และหน่วยงานของรัฐอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา 63/10 และมาตรา 63/11 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ”

และเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 30 บรรทัดแรก ระหว่างคำว่า “...พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551” กับ คำว่า “เป็นต้น...” เพิ่มเติมเป็น “และหน่วยงานของรัฐอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการใช้มาตรการบังคับทางปกครองตามมาตรา 63/10 และมาตรา 63/11 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 ”

## เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองกรุงเทพฯ (สำนักพิมพ์สื่อปัญญา, 2540). หน้า 334-335. อ้างอิงในเชิงอรรถของ กรณชรัตน์ ศรีประเสริฐ, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิตวิชาเอกกฎหมายมหาชน, สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2559. หน้า 20.

ชัยวัฒน์ ป้อมพิทักษ์ และ ปิยะนุช บัวสาย, ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง, (2566).

ทศพร มูลรัตน์, เรื่อง พัฒนาการของหลักนิติธรรมในประเทศอังกฤษ ,สำนักสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย วารสารนิติ รัฐกิจและสังคมศาสตร์, หน้า 74-75.

วรรณรี สิงห์โต, รายงานการศึกษาวิจัย (ฉบับสมบูรณ์) การบังคับทางปกครองในระบบกฎหมายเยอรมัน, สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

ศุภวัฒน์ สิงห์สุวรรณ, รายงานการศึกษาวิจัย (ฉบับสมบูรณ์) การบังคับทางปกครองในระบบ

กฎหมายฝรั่งเศส, เสนอคณะกรรมการกฤษฎีกา 2552.